

РЕШЕНИЕ

№ 191

гр. София, 16.01.2020 година

Върховният касационен съд на Република България, второ наказателно отделение, в съдебно заседание на двадесет и първи октомври две хиляди и деветнадесета година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Галина Тонева

ЧЛЕНОВЕ: Петя Шишкова

Надежда Трифонова

при секретар Кр. Павлова и в присъствието на прокурора от ВКП Кирил Иванов, като изслуша докладваното от съдия Шишкова КД № 732/19г., за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 346, т. 1 от НПК.

Образувано е по повод на постъпили касационни жалби и протест срещу решение № 196 от 09.05.2019г., постановено по ВНОХД № 33/2019г. по описа на Софийски апелативен съд, с което присъдата от 16.10.2018г. на Окръжен съд – Монтана, по НОХД № 22/17г. е изменена, като е прието, че от осъщественото от подсъдимия Н. Ц. Т. престъпление не са настъпили значителни вредни последици, както и относно наказанието, като срокът на лишаването от свобода е намален от четири на три години и е постановено отлагане на изпълнението му за четиригодишен изпитателен срок. Присъдата е отменена в гражданската ѝ част и предявеният от министъра на земеделието, храните и горите граждански иск е оставен без разглеждане.

С изготвения касационен протест се възразява срещу приложението на чл.66, ал.1 от НК и занижения срок на лишаването от свобода. Твърди се, че преквалификацията на престъплението, като такова във вр. с ал.1 на чл.282 от НК, вместо във вр. с ал.2 не променя наказуемостта и не е основание за намаляване на санкцията, че минималният срок на лишаването от свобода не съответства на завишената обществена опасност на деянието и дееца и не осъществява целите по чл.36 от НК, че въззивният съд не е изпълнил процесуалното си задължение да обсъди, анализира и оцени адекватно всички обстоятелства, които следва да бъдат съобразени при индивидуализацията на

наказанието. Иска се отмяна на решението и връщане на делото за ново разглеждане.

Подсъдимият Т. чрез своя защитник, при условията на алтернативност иска оправдаване, отмяна на решението и връщане на делото за ново разглеждане, или намаляване на наказанието. В жалбата са релевирани и трите касационни основания по чл.348, ал.1 от НПК, заявява се, че присъдата почива на предположения, че дължимият анализ на доказателствата сочи на фактическия извод, че извършител на деянията е св.А., че поведението на Т. е несъставомерно поради липса на пряк умисъл и специална цел.

С жалбата от МЗХГ се иска отмяна на решението, в частта, с която гражданският иск е оставен без разглеждане и произнасяне по съществото на претенцията. Твърди се, че независимо, че представител на министъра не е участвал в съдебните заседания при първото разглеждане на делото и не е бил уведомен, за отказа на съвместно разглеждане на гражданския иск, той е бил своевременно депозиран писмено.

В съдебно заседание представителят на ВКП поддържа протеста и пледира делото да бъде върнато за ново разглеждане. Намира жалбата на гражданския ищец за основателна, а тази на подсъдимия моли да бъде оставена без уважение.

Защитникът на Н. Т. поддържа касационната жалба по изложените в нея съображения.

Гражданският ищец не изпраща представител в съдебно заседание, представя писмена молба за връщане на делото на въззивния съд с указания за разглеждане на гражданския иск.

Самият подсъдим желае да бъде оправдан. Отрича да е допуснал нарушения, да е знаел за сделките и да е познавал купувача. Обвинява св.А., който му е представил заповед от министъра и комуто е имал доверие.

Върховният касационен съд, второ наказателно отделение, след като обсъди доводите на страните и извърши проверка на атакувания съдебен акт в пределите по чл. 347, ал. 1 от НПК, намери следното:

Решението е правилно и законосъобразно и следва да бъде оставено в сила.

Оплакванията за допуснати съществени процесуални нарушения, които следва да бъдат разгледани приоритетно, са свързани с неправилна и

едностранчива интерпретация на доказателствения материал, обусловила погрешен извод за наличие на елементите от състава на престъплението. Тези доводи не намират опора в мотивите на въззивното решение. Ясно и точно апелативният съд е разграничил действията на подсъдимия и тези на свидетеля А., фактическите изводи за достатъчна информираност и целенасочено умишлено поведение от страна на Т. са обосновани убедително.

Защитната теза на подсъдимия се базира на твърдението, че подготовката на инкриминираните сделки е била осъществена изцяло от св.Ц. А., който успешно е създал привидност за съответствие със закона на представените за подпис договори. С многобройни доказателства и доказателствени средства, в това число и със собствените на А. показания, е изяснено, че той се е занимавал с комплектуването и движението на четирите преписки. От друга страна, по делото са установени и не се оспорват от подсъдимия редица груби нарушения на процедурата. Опровергана е позицията на св.А., че редица документи са съществували, но са изчезнали от архива му. Въззивният съд изцяло в съответствие с правилата на формалната логика е изтъкнал, че няма как да е разполагал с документи за собственост на сгради или съоръжения в стопанските дворове на майката на св.С., защото тя никога не е била собственик на такива имоти. Не е била приложена оценка, защото никой не е изготвил такава. Прехвърлените терени не са били обособени в парцели, поради което няма как да е била отпечатана задължителната скица. Невъзможно е да са съществували заповеди за сключване на договорите, защото министърът не е подписвал такива – не само че липсват в архива, но няма и как да са издавани, защото заявленията, до които би трябвало да се отнасят, никога не са постъпвали в министерството. Тези факти, съдът е установил с насрещна проверка, като е съпоставил информацията от деловодството на областната дирекция с тази от лицата и учрежденията, които би следвало да са издатели на документите. Констатирал е активната роля на св.А. в събитията, свързани с фактите на обвинението, и е отчетел стремежа му да не се самоуличава. Подходил е с особена критичност към показанията му, като ги е кредитирал само относно потвърдената от друг източник информация. Така, без да омаловажава ролята на главния експерт А., съдът законосъобразно е концентрирал усилията си към изясняване съпричастността на лицето, привлечено към наказателна отговорност.

Последователно е очертал обстоятелствата, даващи основание за извода, че Т. е подписал четирите договора с ясното съзнание, че превишава властта и правата си, в нарушение на приложимата нормативна уредба, с цел да облагодетелства св.С., създавайки опасност от вредни последици за държавното управление.

В решението е описана търговската дейност на св.С. преди инкриминираните деяния, и прехвърлянето на придобитата с четирите договора собственост скоро след тях. По този начин надлежно е обоснован фактическият извод, че сделките са били насочени към реализиране на бизнес-планове на С. С., а майка му е ползвана като подставено лице.

Съдът коректно е посочил данните, въз основа на които е достигнал до фактическия извод, че св.С. и подсъдимият са се познавали добре. Това обстоятелство не се оспорва и от самия Т., който в обясненията си го нарича „С. адвоката“. В решението са анализирани миналите лични и професионални отношения между двамата. Освен, че св.С. е бил наеман за осъществяване на правни консултации при провеждане на тръжни процедури, семейството му и семейството на подсъдимия са били в отношения на изключително доверие. Апелативният съд е отбелязал факта, че съпругата на Т. е получила от търговско дружество, управлявано от 20-годишния син на св.С., заем в изключително голям размер – над милион и половина лева. При това заемът не е бил обезпечен, а дружеството допускало кредитиране само на свързани лица. Напълно правилно съдът е отхвърлил като недостоверни твърденията, че подсъдимият и свидетелят не са били наясно с изтъкнатите обстоятелства. Отнесъл се е критично към показанията на св.С., изтъквайки обективно установения факт, че той е поискал от дирекцията майка му да придобие имоти в нарушение на установения ред, който му е бил добре известен с оглед професията и оказваните в миналото адвокатски услуги. Анализът на поведението на всеки един от двамата по отделно и съществуващите близки отношения между тях са позволили да бъде направен извода за наличие на специална цел, с който настоящата инстанция се солидаризира.

В контролираното съдебно решение е отделено достатъчно внимание на твърденията на подсъдимия и защитника за липса на умисъл. От решаващо значение за отхвърляне на възможността подсъдимият да е подписал договорите, без да знае, че процедурата е опорочена, са непълнотите и

нередовностите в документите по преписките, които той съзнателно е пренебрегнал. Те са изброени изчерпателно във въззивното решение: При подаване на искането св.П. не е декларирила притежание на сгради или съоръжения в стопанските дворове, не е приложила документи за придобиването им, т.е. в преписките са липсвали доказателства, че тя е оправомощено лице по смисъла на чл.27, ал.6 от ЗСПЗЗ; В преписките липсвали експертни оценки на имотите; Не са били приложени скици с отразяване на застрояването, земите не са отговаряли на изискването да са прилежащи терени в нормативно определен размер, и не са били обособени парцели; В три от четирите договора не е посочена заповедта, която всъщност е основаниято за сключването им, и която според служителите на дирекцията е задължителен реквизит; Не е била проведена и удостоверена с подпис задължителната съгласувателна процедура със свидетелите И. Д. и И. И.; Договорите били за имоти, подлежащи на отчуждаване чрез провеждане на търг, а не с директна продажба.

В стремежа си да омаловажи всички посочени игнорирани нередности, подсъдимият се е оправдал с решаващото значение на заповедта на министъра. Това възражение също е обсъдено от въззивния съд, който обосновано е констатирал, че ако към договорите са били приложени копия на заповеди, то Т. е следвало да забележи, първо, че заповедите са незаконосъобразни, доколкото се отнасят до имоти, които следва да се продадат чрез търг, и второ, че заповедите не са в оригинал, както би трябвало.

Във връзка със субективната страна, правилно е отхвърлена и възможността директорът да е бил подведен от своя главен експерт. Съдът е отчетел, че не става въпрос за изолиран случай. Всяка от четирите преписки би трябвало да е предлагана на вниманието на подсъдимия поне по два пъти – при подписване на съпроводителното писмо до министерството и преди подписване на договорите.

Жалбата на гражданския ищец също е неоснователна.

При насрочване на делото за разглеждане в първоинстанционния съд на 23.03.2016г. съдията-докладчик е разпоредил Министерството /погрешно, вместо министъра/ на земеделието и храните да бъде уведомено за възможността да участва като страна в процеса, посочени са датата и часа на съдебното заседание. Съобщението е получено на 08.04.2016г. На 21.04.2016г.

в Окръжния съд в Монтана е получена молба от министъра Д. Т., с която е заявила гражданската си претенция срещу подсъдимия и е пожелала да бъде конституирана като граждански ищец по делото. В съдебното заседание на 27.04.2016г. в отсъствие на представител на министъра съдът е оставил молбата за съвместно разглеждане на граждански иск без уважение, тъй като ще затрудни наказателното производство. Постановената присъда е обжалвана от подсъдимия и въззивната инстанция е върнала делото за ново разглеждане. Определеният нов съдя-докладчик от окръжния съд също е уведомил министерството за съдебното заседание и възможността на се конституира като граждански ищец. Последвала е нова писмена молба с граждански иск, който е приет за съвместно разглеждане с определение от 16.05.2017г.

При горното се установява, че независимо от своевременното предявяване на граждански иск, при първото разглеждане на делото в първоинстанционния съд министъра на земеделието и храните не е участвал като страна. Именно това обстоятелство е мотивирало преценката на въззивния съд, че конституирането му като граждански ищец е незаконосъобразно, а не, както погрешно се сочи в касационната жалба, неподдаването на молбата в срок. Пострадалото лице може да поиска да се конституира като граждански ищец до даване ход на съдебното следствие при първото разглеждане на делото в първата инстанция. Когато делото бъде върнато заради съществени процесуални нарушения от въззивната инстанция, е недопустимо за първи път да бъдат конституирани нови страни /в този смисъл акад.Ст. П. «Наказателен процес на Народна република България», изд.1989г.,стр.249, Р № 450/1980 г. I н.о. на ВС, Р № 266/1977 г. II н.о. на ВС, Р № 650/1985 г. ВК на ВС, Р № 767/1991 г. на I н.о. на ВС/. Още повече, че в конкретния случай първото въззивно производство е иницирано само от жалба на подсъдимия и е недопустимо положението му да се отежнява, какъвто ефект несъмнено предизвиква конституирането на нова страна и приемането на граждански иск.

Касационният състав не установи наличие на релевираното в протеста основание по чл.348, ал.1 т.3 от НПК. Възражението на прокуратурата е срещу минималния размер на лишаването от свобода и приложението на чл.66 от НК. Твърдението, че служебната преквалификация не обуславя различен размер на предвидената санкция е вярно, но няма отношение към мотивите на

въззивния съд, с които е намалено наказанието. Изменяйки присъдата, въззивната инстанция не е приела, че извършеното е по-леко наказуемо, и дори се е разграничила от първата, като за разлика от нея е отчела наличие на отегчаващи обстоятелства. Основният мотив за индивидуализиране на лишаването от свобода в минимален размер е продължителността на наказателното производство. От осъществяване на престъплението до момента са изминали повече от десет години, през повечето от които Н. Т. е търпял неблагоприятните последици, свързани с процесуалното му качество. Неразумно дългият срок е обстоятелство, чиято относителна тежест е напълно противопоставима на отчетените отегчаващи обстоятелства – четири отделни деяния, включени в продължаваното престъпление, въвличането на други лица в противоправната дейност, броят на нарушенията на ЗСПЗЗ и подзаконовите актове. Правилна е и преценката, че за постигане на целите по чл.36 от НК не се налага подсъдимият да търпи ефективно наложеното наказание. Въззивният съд е поставил акцент върху индивидуалната превенция и е съобразил всички налични данни за личността на дееца – възраст, здравословно състояние и чисто съдебно минало, за да достигне до извода, че следва да отложи изпълнението за изпитателен срок. Въдворяването на Т. в пенитенциарно заведение би било излишна репресия и от гледна точка на генералната превенция, предвид продължителния период след деянията, през който той не е бил изолиран от обществото.

Водим от горното и на основание чл.354, ал.1, т.1 от НПК, Върховният касационен съд, Второ наказателно отделение

Р Е Ш И :

ОСТАВЯ В СИЛА решение № 196 от 09.05.2019г., постановено по ВНОХД № 33/2019г. на Софийски апелативен съд.

Решението не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ:

1.

2.